Nový Občiansky zákonník: Za zlý podpis, prehliadnutú podmienku aj neskorú žalobu môžete draho zaplatiť

Datum	4.8.2026
Subjekt	HAVEL & PARTNERS
Autor	Róbert Gašparovič, Oliver Benda
Kontakt	Robert Nešpůrek Partner robert.nespurek@havelpartners.cz Ivan Rámeš Partner ivan.rames@havelpartners.cz Štěpán Štarha Partner stepan.starha@havelpartners.sk
Region	Slowakei
Kategorie	Gesellschaft und Lebensstil, Recht

Podpis zmluvy bude mať väčšiu váhu a formálne chyby ju ľahko nezrušia.

- Reklama s cenou môže obchodníka zaviazať viac, než dnes očakáva.
- Nový zákonník dá ľuďom viac slobody, no chyby im už ľahko neodpustí.
- Viac praktických informácií a poradenstva, ktoré vám uľahčí život nájdete na HNonline.sk/prakticke-hn

Podpíšete zmluvu bez dôkladného prečítania, prehliadnete dôležitú podmienku alebo začnete vymáhať nezaplatenú faktúru neskoro. Návrh nového Občianskeho zákonníka má výraznejšie vychádzať z toho, že každý zodpovedá za svoje rozhodnutia a svoje práva si musí aktívne strážiť.

Návrh zákonníka už vláda schválila a parlament ho v júni posunul do druhého čítania. Jeho konečné znenie sa však počas ďalšieho legislatívneho procesu ešte môže zmeniť.

V ďalšej časti seriálu HN o Novom občianskom zákonníku sme sa s advokátmi Oliverom Bendom a Róbertom Gašparovičom pozreli na to, čo nová filozofia kódexu znamená v praxi.

Sloboda má cenu

Nový zákonník má dať ľuďom aj firmám väčšiu voľnosť pri nastavovaní vlastných vzťahov. V zmluvách si budú môcť dohodnúť pravidlá podľa svojich potrieb a v mnohých prípadoch sa odchýliť od toho, čo stanovuje zákon.

„Väčšia zodpovednosť jednotlivca je pritom logickým vyústením posilnenej zmluvnej slobody. Keďže zákon ponecháva stranám väčší priestor na vlastnú voľbu a individuálne dojednania, prirodzene zároveň predpokladá, že si každý svoje záujmy sám stráži a nesie plné následky vlastných rozhodnutí," vysvetľuje Oliver Benda, senior advokát HAVEL & PARTNERS.

Návrh výslovne zdôrazňuje princíp bdelosti, teda že právo chráni tých, ktorí dbajú o svoje práva, aj princíp záväznosti úkonov, podľa ktorého sa zmluvy majú dodržiavať. Zaviesť má tiež domnienku rozumových schopností priemerne spôsobilej osoby a domnienku dobromyseľnosti.

Tá však má svoje hranice. „Ak niekto o určitej skutočnosti nevie len preto, že zanedbal náležitú starostlivosť, zákon na neho hľadí tak, akoby o nej vedel," upozorňuje Benda.

„Väčšia zodpovednosť jednotlivca je pritom logickým vyústením posilnenej zmluvnej slobody. Keďže zákon ponecháva stranám väčší priestor na vlastnú voľbu a individuálne dojednania, prirodzene zároveň predpokladá, že si každý svoje záujmy sám stráži a nesie plné následky vlastných rozhodnutí," vysvetľuje Oliver Benda, senior advokát HAVEL & PARTNERS.

Návrh výslovne zdôrazňuje princíp bdelosti, teda že právo chráni tých, ktorí dbajú o svoje práva, aj princíp záväznosti úkonov, podľa ktorého sa zmluvy majú dodržiavať. Zaviesť má tiež domnienku rozumových schopností priemerne spôsobilej osoby a domnienku dobromyseľnosti.

Tá však má svoje hranice. „Ak niekto o určitej skutočnosti nevie len preto, že zanedbal náležitú starostlivosť, zákon na neho hľadí tak, akoby o nej vedel," upozorňuje Benda.

Koniec dvojkoľajnosti

Pri uzatváraní zmlúv by mal zmeny pocítiť prakticky každý. Najviditeľnejším má byť koniec dualizmu. Dnes sú viaceré zmluvné typy, ako kúpna zmluva, zmluva o diele či príkazná zmluva, paralelne upravené v Občianskom aj Obchodnom zákonníku a určenie správneho predpisu nie je vždy jednoznačné.

Chybné posúdenie pritom môže mať vážne dôsledky, napríklad pri premlčaní alebo zodpovednosti za škodu. Nový zákonník má zjednotiť občianskoprávny a obchodnoprávny režim a odstrániť duplicitu pri zmluvných typoch, ktoré sú dnes upravené v oboch kódexoch.

Nové povinnosti majú vznikať ešte pred uzavretím zmluvy. Strany by si mali pravdivo a úplne poskytnúť informácie, ktoré môžu ovplyvniť platnosť dohody alebo zrejmý záujem druhej strany na jej uzavretí.

„Osobitne sa rieši aj situácia, keď niekto rokuje bez skutočného úmyslu dospieť k dohode alebo nepoctivo ukončí rokovania bez riadneho dôvodu. Aj to zakladá povinnosť nahradiť škodu, typicky zbytočné náklady rokovaní," hovorí Benda.

Kto tieto povinnosti poruší, mal by zodpovedať za vzniknutú škodu aj vtedy, ak sa zmluva napokon neuzavrie.

Zákonník má zároveň vyjasniť, že písomné zmluvy bude možné platne uzatvárať aj elektronicky, napríklad e-mailom alebo prostredníctvom správ v komunikačných aplikáciách.

Zmeniť sa má aj posudzovanie odpovede na návrh zmluvy. Prijatie s odchýlkami nepatrného charakteru by sa už nemalo považovať za nový návrh, ale malo by viesť k uzatvoreniu zmluvy, pokiaľ ho navrhovateľ bez zbytočného odkladu neodmietne alebo takýto postup vopred nevylúči.

Reklama môže zaviazať

Praktický dosah má mať aj nové postavenie reklamy. Reklama na konkrétny tovar s uvedenou cenou sa má považovať za záväzný návrh na uzavretie zmluvy.

Ak si kupujúci tovar v reakcii na reklamu objedná, predávajúci by ho už nemal môcť odmietnuť predať za inzerovanú cenu, pokiaľ ho má na sklade a je schopný ho dodať.

Pre obchodníkov a internetové obchody to bude znamenať vyššie nároky na správnosť cien zverejnených v reklamách, ponukách aj na cenovkách.

Skryté podmienky neobstoja

Prísnejší meter má platiť aj pre obchodné podmienky. „Pre predávajúcich to znamená najmä väčšiu zodpovednosť za obsah obchodných podmienok. Všeobecné zmluvné podmienky sa stanú súčasťou zmluvy len vtedy, ak na ne zmluva výslovne odkazuje a druhá strana mala pred uzavretím zmluvy reálnu možnosť oboznámiť sa s nimi," vysvetľuje Róbert Gašparovič, vedúci advokát HAVEL & PARTNERS.

Návrh osobitne upravuje takzvané prekvapivé ustanovenia, teda podmienky, ktoré by zákazník vzhľadom na ich obsah alebo umiestnenie v texte rozumne nečakal. Bez výslovného upozornenia by sa súčasťou zmluvy nemali stať vôbec.

Zúžiť sa má aj priestor na dodatočné menenie ceny alebo podmienok po uzavretí obchodu.

Spotrebitelia by mali získať silnejšie postavenie pri presadzovaní inzerovanej ceny a dohodnutých podmienok. Podmienky spotrebiteľskej zmluvy musia byť vyjadrené jasne a zrozumiteľne a viacznačné formulácie sa majú vykladať v prospech spotrebiteľa.

Ochrana však nemá byť bezhraničná ani pri omyle zákazníka. „Ak niekto urobí právny úkon, napríklad objednávku, v omyle o okolnosti, ktorú druhá strana poznala alebo mala poznať ako preňho rozhodujúcu, môže tento úkon zrušiť. Toto právo však nemá, ak jeho omyl nemožno ospravedlniť alebo ak vedome prevzal riziko, že sa môže mýliť," dopĺňa Gašparovič.

Rok môže rozhodnúť

Väčšia zodpovednosť sa má prejaviť aj pri strážení lehôt. Dnes sa pohľadávky z obchodných zmlúv spravidla premlčujú podľa Obchodného zákonníka v štvorročnej lehote. Pri nárokoch zo zmlúv uzavretých po nadobudnutí účinnosti nového zákonníka by sa mala uplatňovať jednotná trojročná všeobecná premlčacia lehota.

„Podnikateľ, ktorý bude aj naďalej pracovať s doterajšou štvorročnou lehotou, riskuje, že v čase podania žaloby bude jeho nárok už premlčaný," upozorňuje Benda.

Ak dlžník v takom prípade vznesie námietku premlčania, veriteľ sa k peniazom nemusí dostať.

Odlišný výsledok má nový zákonník priniesť aj pri dedení, pri ktorom sa majú znížiť povinné podiely neopomenuteľných dedičov. Dnes má maloleté dieťa nárok na celý zákonný podiel a plnoleté dieťa na jeho polovicu. Po novom by maloletému patrili tri štvrtiny zákonného podielu a dospelému iba jedna štvrtina.

Poručiteľ by tak získal väčší priestor rozdeliť majetok podľa vlastného uváženia, napríklad zvýhodniť dieťa, ktoré sa oňho dlhodobo staralo.

Praktickým posunom má byť aj nový inštitút dedičskej zmluvy, ktorá by na rozdiel od závetu nebola jednostranne odvolateľná a obom stranám by poskytovala väčšiu právnu istotu.

https://www.havelpartners.sk/novy-obciansky-zakonnik-za-zly-podpis-prehliadnutu-podmienku-aj-neskoru-zalobu-mozete-draho-zaplatit